

Aktsiaselts Operail omaniku ootused

Riigi osalemise põhjused aktsiaseltsis Operail

Riigi roll on ettevõttes osaluse omamise kaudu tagada efektiivse ja kaubaomanikest (ka kaubaomanikule logistikateenuseid osutavatest ettevõtetest, ekspediitoritest) sõltumatu raudtee-veoettevõtja olemasolu turul, kelle eesmärk on teenida kasumit ning katta oma majandustegevusega kaasnevaid riske ise. Riigi äriühinguks oleva kasumile orienteeritud veoettevõtja kaudu aidatakse tagada raudteeturu toimimine ja konkurentsivõime. Samas tagatakse uutele veoettevõtjatele võrdsed võimalused turule sisenemiseks ja turul tegutsemiseks.

Eesti Vabariik seab äriühingule kuus peamist eesmärki:

- tegeleda valitud valdkonnas kasumliku ja efektiivse majandustegevusega, mis tagab riigile optimaalse ja stabiilse omanikutulu;
- täita riigi poolt kehtestatud strateegilisi eesmärke vastavalt äriühingu suhtes kohaldatavatele seadustele, regulatsioonidele ja arengukavadele;
- olla Eesti äriühingutele heaks eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest, järgides vastutustundliku ühingujuhtimise põhimõtteid ja integreerides need äriühingu igapäevategevusse, juhtimisse ja strateegiasse;
- investeerida teadus- ja arendustegevusse, kui teadus- ja arendustegevus on äriühingu põhitegevus või seda toetav;
- hinnata Venemaa ja Valgevene ettevõtjatega ärisuhete eetilisust ning loobuda sellistest ärisuhetest (vajadusel järk-järgult), mis teenindavad otseselt kaubavahetust Venemaa ja Valgevenega, asendades need uute ärisuundadega;
- lõpetada alates 1. jaanuarist 2023 Vene Föderatsiooni ja Valgevene päritolu kaupade vedu.

Eesti Vabariik omab AS-i Operail aktsiaid tulu teenimise eesmärgil järgmistel kaalutlustel:

- raudteed mööda veetavale kaubale veovõime olemasolu ja selle säilitamine Eesti raudteetaristul (st korras ja piisav veduripark, piisav vagunipark, tööks vajalikud meeskonnad ja dispetšerteenistus), manöövr tööde teostamise võimekus sõlm- ja sorteerimisjaamades;
- veeremi remondi- ja hooldustööde teostamise tagamine, sh vagunite eluea pikendamine, kasutusse andmine ja rent, samuti raudteeadministratsioonide inventaripargi (kasutatakse ka mõistet „ühispargi“) hulka kuuluvate vagunite haldamine ja majandamine ja teiste 1520mm raudteevõrgustiku raudteeadministratsioonide inventaripargi vagunite jooksva remondi tagamine;
- rahvusvahelistes raudteetranspordiga seonduvates arveldustes ja nn kompleksarveldustes osalemine (raudteeadministratsiooni kaudu);
- kogu raudteeadministratsioonide vahelises vagunimajandusalases ja ka kaubaveoalases infovahetuses nn andmete sisestaja/edastaja funktsioonide täitmise tagamine;
- rahvusvahelisest raudtee kaubaveokokkuleppest (edaspidi SMGS) tuleneva vedaja veokohustuse täitmine (äriühing on kantud SMGS lisa 5 „Informatiivne juhend“ III osas toodud veoettevõtjate nimekirja);

Strateegilised eesmärgid

AS Operail on äriühing, millel on valdavalt ärilist huvi kandvad eesmärgid. Eesmärkide täitmisel peab äriühing lähtuma riiklikust kehtivast Transpordi programmist, Transpordi ja liikuvuse arengukavast 2021–2035 ning Energiamaajanduse arengukavast aastani 2030. Äriliste eesmärkide täitmisel peab äriühing jälgima, et oleks tagatud äriühingu kestlik majandamine (investeeringud). Äriühing peab suutma teenida tagasi oma kapitalikulu, tagama veeremi kvaliteedi säilitamiseks vajalikud investeeringud, mis võtavad arvesse ka optimaalset turul eksisteerivat kaubaveomahtu, ning maksma sõltuvalt turuolukorrast omanikutulu. Omanik arvestab seejuures turuolukorraga raudteekaubaveo ja laiemalt kaupade transpordi majandussektoris ning jälgib turuolukorda lähimates naaberriikides. Sellest tulenevalt kujundab ta võimalikult realistlikud ootused äriühingu majandustulemustele.

Lisaks seab omanik aktsiaseltsile Operail eesmärgiks:

- väljuda järk-järgult riigi vaatest mittestrateegilistest äridest ning viia lõpule mittestrateegiliste äride/varade võõrandamise protsess;
- investeeringute teostamisel lähtuda Transpordi ja liikuvuse arengukavast 2021–2035 ning Energiamaajanduse arengukavast aastani 2030 eesmärkidesse panustamisest;
- koondada sektorit hõlmav teadmine (nt vedurimajandus, vagunimajandus) ning initsieerida uusi kontakte, võrgustikke, sektoripõhist ja –ülest ühist tegutsemist ja äriideid;
- sünergiate otsimine 1520 mm ja 1435 mm raudteedel pakutavate kaubaveoteenuste osutamisel, raudteekaubaveo konkurentsivõime kasvatamiseks.

Finantseesmärgid

Kasumlikkus

Riigi kui aktsionäri ootus on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud töötavad kasumlikult. Omakapitali hinna (oodatava omakapitali tootluse) ja omakapitali proportsiooni koguvaradest määrab Rahandusministeerium oma iga-aastase „Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandega“, millest äriühing finantsplaanide koostamisel peab lähtuma.

Konservatiivsus

Riigi kui aktsionäri ootus on, et kõik tema omandis olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust keskmisest madalamate riskidega ja konservatiivse kapitalistruktuuriga.

Äriühingud peavad tagama oma tegevuse jätkusuutlikkuse pideva uuendus- ja arendustööga ning vajalike investeeringutega. Investeeringud peab olema võimalik katta äriühingu põhitegevuse rahavoogudest ning riik reeglina omakapitaliinvesteeringuid äriühingutesse ei tee.

Kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud.

Efektiivsus

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik tema omandis olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust efektiivselt ning ressursisäästlikult. Äriühingud peavad tagama, et keskpikas ajahorisondis nende tulud kasvavad proportsionaalselt kiiremini kui kulud. Äriühingud peavad

defineerima enda tegevusvaldkonnale kohased efektiivsusmõddikud ning püüdlema nende järkjärgulise parandamise poole.

Omanikutulu

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). Kõik äriühingud peavad defineerima omanikutulu poliitika ning esitama selle teadmiseks üldkoosolekule. AS Operail dividendipoliitika on fikseeritud ettevõtte strateegias ning see lähtub eespool kirjeldatud optimaalse kapitalistruktuuri säilitamise eesmärgist.

Omanik ei eelda mittestrategilistest äridest väljumise perioodil dividende olukorras, kus ettevõtte teeb suuremahulisi investeeringuid veeremipargi uuendamiseks ning veovõimekuse tõstmiseks, mis on vajalikud raudteetranspordi ning tervikuna Eesti transpordi- ja logistikasektori konkurentsivõime tõstmiseks ja tagamiseks ning on kooskõlas riigi kliimapoliitika eesmärkidega.

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab AS Operail aktsiate valitseja üle kord aastas ning ajakohastab vajadusel.